

**Розроблення, впровадження та
забезпечення якості освітніх програм з
підготовки докторів філософії**

**Building capacity and quality assurance for doctoral
education, HERE Study visit: Malmo University,
Sweden**

31 May – 1 June 2016

Михайло Винницький, Ph.D.,
член Національної команди експертів
з реформування вищої освіти Еразмус+

mychailo@ukma.edu.ua

08.07.2016

Програма візиту:

Заявлені цілі (learning outcomes):

1. Ознайомити учасників з процесом впровадження аспірантських програм; вимогами щодо необхідних ресурсів, їх управління та забезпечення їх якості – через призму університету Мальмо
2. Отримати розуміння ключових питань і ресурсних потреб програм стосовно наукових керівників, їх підготовки, структуризації їх відносин з аспірантами (дискусії учасників)
3. Отримати розуміння стратегічних мотивів, які стоять в основі аспірантської освіти, зокрема її зв'язку з інтернаціоналізацією

Парадигма (вступне слово проректорки prof. Kersten Tham):

“Doctoral education is the gateway to the knowledge society – one of the answers to dealing with declining industrialism”

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Malmö Sweden

- Суднобудівний центр Швеції (до раннях 1990их)
- У 1995 році рівень безробіття - найвищий у Швеції
- 1998го утворено в місті університет. Сьогодні – 24 тис. студентів, в основному на бакалаврських програмах. Поруч розташований університет Лунд, який є традиційним дослідницьким центром південної Швеції.
- Унів. Мальмо став двигуном трансформації міста: на колишній території суднобудівного заводу розташовано кластер малого бізнесу - 8000 працівників у 240 фірмах – студенти найчастіше і є їх засновниками. В центрі цієї зони - будівля висотою 56 поверхів (найвища в Скандинавії) – символ міста
- 50% жителів міста - люди віком до 36 років!

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Європейська тенденція щодо PhD

- Перехід від «менторських» (1:1) до «структурованих» програм підготовки (множина керівників + аудиторна складова)

В Швеції законом встановлено, що кожен аспірант має мати не менше двох керівників, а другий керівник має обов'язково бути з іншої інституції.

- Збір «критичної маси» в Докторські школи (різні адмін. функції)
  1. Дисциплінарні – між-інституційні
  2. Міждисциплінарні – в межах одного закладу

Нав'язування співпраці (напр. між університетами та науковими установами) "зверху" приречене на провал. Потрібно, щоб науковці (потенційні керівники) самі бачили користь від співпраці. Цьому можна сприяти через спільні семінари, курси, воркшопи. Але насправді формування спільних програм можливе лише за умов доброї волі науковців (наукових керівників).

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Якість PhD залежить від якості керівників

"Improving doctoral education is not just about adding coursework (even if its measured in ECTS). It's about changing the quality culture in universities and research institutions. First and foremost we need to change the way supervisors supervise. Doctoral candidates receive their acculturation into research careers in the first place from their supervisor, but the research profession that these candidates will work in, will be very different than it was for their supervisors. If we want to improve doctoral education quality, we need to focus on improving the research environment at the institutional level, and that means in the first place, improving supervision practice."

"Instituting ECTS will not get the student out of the lab if the supervisor is not willing (does not see value in courses offered).

Ціль аспірантури – підготовка дослідника (продусцента нових знань). Для ефективності аспірантури потрібна відповідна дослідницька культура – її потрібно плекати серед керівників

Науковому керівництву потрібно вчити – written guidelines, trainings, accountability mechanisms

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Приклад успіху - Швеція

“Higher Education Qualifications Ordinance” визначає 240 ECTS на PhD

Кожен аспірант працює за індивідуальним планом наукової роботи – документ, який з наступного року перевірятиметься в процесі акредитації (на предмет виконання аспірантом зобов'язань вчасно)

- 70% аспірантів завершують захистом впродовж 5 років
- 80% дисертацій написано і захищено англійською мовою
- 50% докторів філософії не працюють в університетах; їх "хапає" шведський бізнес
- Всі аспіранти вважаються співробітниками ВНЗ – ставки різні

Ключовим елементом успіху аспірантської підготовки є дослідницьке середовище (research environment), а ключовою ланкою введення аспіранту в це середовище є наукові керівники (їх 2). Законодавство дозволяє зміну керівника при особливих обставинах (вимога згоди одного щодо зміни).

Для не-дослідницьких універів (Упсала і Лунд незалежні) передбачено форму «ліцензування» PhD програм. Критерії:

- Публікації + підготовка потенційних керівників (в Мальмо – 6 днів курс)
- Інтегрованість середовища з іншими (зокрема через мобільність)
- Спроможність забезпечити середовище через курси

Quality Assurance в аспірантурі

Питання якості: “fitness for purpose” – Яка ціль аспірантури?

- Дисертація – результат, який піддається оцінюванню
- Дослідник – важче оцінити підготовку, але важливіший критерій

Якщо метою аспірантури є «виховання» дослідника, дисертація стає засобом, а не ціллю підготовки.

Освіта – процес, а не продукт. Відповідно, слід оцінювати якість процесу (його здатність забезпечити хороший результат), а не лише результат

Якісна аспірантура можлива лише за умов функціонуючої автономії

- Дослідницьке середовище / культура – власні курси суміжних навичок
- Додаткові вимоги / стимули – напр. публікації, змінна зарплата аспіранта
- Формування мереж зв'язків між закладами «з низу»
  - Спільні курси по спеціальності – аспіранти змагаються за місця на семінари
  - Постійний бенчмаркінг – порівняння між закладами самими аспірантами
  - Спів-керівництво – спільні публікації + накопичення критичної маси

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union